

DISSERTATIO MEDICA,
INAUGURALIS,

DE
CONTAGIONE.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri

GULIELMI ROBERTSON, S.S. T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Præfecti;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ decreto,
PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit,

HUGO OWEN,

CAMBRO-BRITANNUS,

Soc. Reg. Med. Edin. Soc. Extraor.

Ο' καίρος οἶός,

Nec quisquam hominum, tam firma valetudine, tantoque corporis
robore, gaudet, quin, causis quibusdam excitantibus admotis, gravif-
simos morbos suscipiat. P. GREGORII CONSPECT. MED. THEOR.

Ad diem 24. Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXIII.

Digitized by the Internet Archive
in 2016

<https://archive.org/details/b2492877x>

Viris illustrissimis,

R O G E R O M O S T Y N,

B A R O N E T T O,

De M O S T Y N, in comitatu Flint;

Et,

E V A N O L O Y D V A U G H A N,

A R M I G E R O,

De C O R S Y G E D A L, in comitatu Merioneth;

Senatoribus Britannicis,

Qui patriae constanter consuluerunt,

A recto iustoque nullis artibus detorquendi;

Hasce studiorum primitias,

Ea, qua par est, observantia,

D. D. Cq.

A U C T O R.

and Jefferey

and Amico Anctore

DISSERTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

CONTAGIONE.

QUICUNQUE auctor evadere, et eodem tempore ne vanus habeatur cavere cupit, prius debet eam scientiae partem, quam exequi secum decrevit, aliqua ex parte imperfectam esse ostendere, deinde vires, quibus ea quae ei desint, vel a vero deflectant, suppleat et corrigat, non sibi deesse probare. Haec autem et multa insuper alia omnis lector ab eo sperat, quem cacoethes scribendi, vel laudis lucrive cupido, ad sensa animi sui in lucem edenda, vel ad aliena transcribenda, impulit. Cum vero nullo hujusmodi impulsu ad scribendum movear, cumque leges hujusce academiae celeberrimae, quae neminem laureae

Apollineae appetentem voti compotem prius fieri, quam aliquod sui in arte Hippocratica progressus specimen in vulgus edidit, permittant, nolenti hujus dissertatiunculae exarandae necessitatem injungant, errores, quos incitia juvenilis et experientia minime diuturna parum cavebunt, facile lubenterque remissum iri confido.

Cum circumspicerem et in naturam morborum penetrare conarer, quodnam argumentum mihi illustrandum potissimum fusciperem diu multumque dubitavi. Quam periculosum enim opus auctores inexperti aggrediantur, olim docuit medicus ille et philosophus illustris Meadius, praesertim si femita excedere solita, et sensa sua, nulla alienorum ratione habita, aperire non dubitant. Non sine causa gravi ait, ‘difficile esse recte cogitare vel recte scribere; difficilius autem alios, ut idem nobiscum sentiant, adducere.’ Cum diu cogitasset, tandem mecum decrevi paucula potius de causis morborum proferre, quam morbos ipsos investigare conari. Illud rite scire magis expetendum esse, et quidem non minus utile, quam hoc compertum habere, et, cum notius sit, ingenio juvenis accommodatius esse duco.

Causa:

Causas remotas non accurate executi sunt antiquiores. Plerosque morbos, quorum causae primo intuitu non evidentes fuerunt, sibi, ut facinorum, quae admiserant, poenas, a Diis iratis illatos esse existimaverunt †. Intra annos paucos proxime elapsos tantum huic materiae successum cum prospero studuerunt auctores, et quo notior est, eo majoris momenti esse videtur. Solum adhuc foecundum est, et tantum abest ut effoetum evaserit, ut, contra, rite diligenterque excultum, messim operario copiosissimam non edere non possit. Hoc saltem facillime concedetur, in primis esse probabile, investigationem hujusmodi ad veram medicinae notitiam provehendam, quam contemplationes super natura, vel, ut medice loquar, causis morborum proximis inanes, plus esse collaturam. Quo vero major huic opinioni fides concilietur, si theorias celeberrimas, a saeculo Hippocratico ad praesens usque, attenti considerabimus, quid aliud, quam mera phantasmata vel visa, saeculis, prout labebantur, diversis propria, et forma ornamentorum, quibus caput muliebre decorari consuevit, magis mutabilia esse reperies? Quis medicus hodiernus doctrinam temperamentorum Galeni refellere non valet? Quinetiam theoriis recentiorum non multo melius successit. Lentor, atrabilis, acrimonia, acida et alkalina,

&c.

† Vide Celsum in praefat.

&c. in aliquantum temporis dominata sunt; sed, ut progenies facultatis imaginandi calidioris, nunc merito repudiantur.

Cum animum nostrum, contra, ad causas excitantes considerandas adjungimus, eas sensibus nostris evidentiores esse reperimus. Igitur in errorem nos inducere minus periclitantur. Hinc causas hujusmodi persequi utilius esse, plusque mortalibus prodesse, cogimus. Rem ita sese habere, me iudice, fatis clare testantur, pestis in Europa in praesentia semet rarissime ostendens †; scorbutus curae illius circumnavigatoris immortalis Cook prospero cum successu praeversus; colica Damnoniorum laboribus illius ingeniosi et humani medici Georgii Bakeri, equitis, imminuta ‡; variola, sponte naturae accedens, Cestriae vicina rarissime hodie infestans, et caedes denique, quam febris puerperalis in parte nosocomii Edinensis praegnantibus destinata cdebat, attentione viri celeberrimi Doctoris Young et diligentia repente cohibita ||.

Haec

† Vide De Haen rat. medendi, tom. 4. § 9.

‡ Medical Transactions.

|| Haec febris omnes mulieres, quae in cubiculo nosocomii Edinensis gravidarum proprio pepererunt, anno 1773 praecipite, invasit et cecidit, nec optima remedia profuerunt, donec causa detecta, vitata, et ex toto sublata fuit. Vide praefect. obstetr.

Haec exempla, quam utile sit causas morborum remotas accurate considerare, fatis demonstrant. Caeterum observationibus hujusmodi generalibus desistendum, et ad inceptum, paucula videlicet de causa febris continuæ remota dicere, redeundum. Quanti momenti hoc sit neminem latere potest. Pauci enim morbi febre funestiores sunt, vel apud Britannos longius latiusve saeviunt. Virginem florentem, matronam venerandam, maritum suorum amantissimum, et gravem, qui patriae nunquam non consulit, senatorem, ex aequo rapit et consumit. Hoc mihi in animum induxit, ut in hisce schedulis causam ejus. veram prius comperire, deinde paucas super hujus natura conjecturas proferre conarer. Hoc tuto saltem dicere licet,

“ If vain the toil,

“ We ought to blame the labour, not the soil.”

Quandocunque errores scientiae, qui inveteraverunt, detegimus, aliquantum rationalem sanamque philosophiam versus progredimur. Hinc necessarium est, ut causas febris fictas, quae diversis temporibus ab auctoribus diversis fuerint receptae, prius refellam, quam veram investigare aggredior.

Pro prima autem harum caufarum femper habitum fuit frigus †. Hoc caufis febris tot et tam eruditi medici accenfuerunt, ut verear ne ab iis fine caufa fatis gravi videar diffentire, fi audeam dubitare. Utcunque hoc feſe habeat, non fine fiducia pergam, cum hocce faeculo, quod nihil niſi fundamento ſtabili et certo innitens recipiat, cuilibet inculpato opiniones philoſophorum etiam graviffimorum convellere liceat; namque hodie inter omnes ex toto convenit, alios ferviliter imitari longe aliud eſſe, quam ſcientiam rite excolere. Ab inveſtigatione huiſcemodi forſitan apparebit, frigus hoc in exemplo aliquid, quod nullo modo valeat praeſtare, effeciſſe fuiſſe inſimulatum. Nihil vero, niſi a datis attente conſideratis, concludamus.

Si aliquis, qui valetudine fatis commoda ante fruitur, frigori tamdiu, ut aliquem in eum effectum edat nocivum, objiciatur, conſtanter fere catarrho, pneumonia, vel rheumatismo corripitur ‡. Hi morbi vero, quantum naturam eorum intelligimus, a febre magnopere differunt; namque via medendi ex toto contraria depelli ſolent. Si medicos quidem accuratius conſulas, eos non febrem nervoſam,

† Vide Cullen's Firſt Lines, (LXXXIX.)

‡ Ibid. (XCII.)

vofam, fed inflammatoriam tantum, ab hoc fonte proficifci, exiftimare reperiaſ †. Multi vero, contra, qui in aegrotis curandis multum fuerunt verſati, et omnia, quae ſemet oſtenderunt, caute et fideliter notarunt, hanc febrem inflammationem habentem nunquam viderunt, et omnes, hac in regione ſaltem, morbum rariffimum eſſe conſitentur. Quantum ad memetiſſum attinet, nec eam vidi, nec animus inclinatur ut credam eam poſſe videri. Et non difficile foret oſtendere id, quod medici ſub ejus nomine deſcripſerunt, ad claſſem febrium minime pertinere. Quinetiam obiter addendum eſt, auctores effectus rationis medendi pro ſignis morbi ipſius ſaepe depingere. Aër externus excluſus, propriuſque igitur cubiculi aegrotantis phlogiſto nimis oneratus, calor accumulatus, materia perſpirabilis aegri et effluvia, &c. retenta, multa ſtatuſ phlogiſtici ſigna brevi inducunt, quanquam vera debilitas ſubeſt. Nonnulli quidem contenderunt febres naturam ſuam ex tempore Sydenhami magna ex parte muſaſſe. Hoc vero a ratione, analogia aliorum morborum, et iis, quae ſcriptores, qui eodem ſaeculo floruerint, memoriae prodiderunt, adeo alienum eſſe videtur, ut vix ſerio mereatur conſiderari. Hinc plane concludo, ſi febris inflammationem habens ſola a frigore oriatur, et ſi febris hujusmodi Britannos

nunquam

† Homs's Princip. Med. p. 77.

nunquam infestet, satis superque esse demonstratum, frigus nullam in hac regione febrem movere. Hoc confirmant observata numerosa et accurata. Idem quoque proba-
ratiocinium, quod subsequitur :

1. Febris continua raro, si unquam, in regionibus ad septentrionem maximè vergentibus, se ostendit, ubi dominatur frigus intensum.

2. Summum frigus hyemale progressui febrium gravissimarum efficacissime occurrit †.

3. Febres in plagis calidissimis, et in regionibus temperatioribus, calidissimis tempestatibus saepissime accedunt ‡.

4. Observationes negativae adeo numerosae sunt, ut multo ad dubitationem, quam revera sum, pronior forem, si vires earum et pondus elevare conarer. Pauculas ex iis citabo. Cum illi viri celebres, rerum naturalium studiosissimi, Josephus Banks, eques auratus, et Dr Solander, vegetabilia et alia rariora, quae partes magis Australes edunt, comparandi causa peregrinabantur, tanto frigori,
quantum

† Vide Pringle's obs. p. 1. c. 6.—p. 11. c. 4.

‡ Alpinus de med. Egypt. Bontii med. Ind.

quantum quibusdam comitum protinus fuit exitio, saepe obiecti sunt. Nulli vero, qui convaluerunt, in febres postea inciderunt, quod quam verum notum adagium sit, nempe “sublata causa, tollitur effectus,” insigniter evincit †.

Cum hominum globi, quod frequenter et a multis sit, cacumina montium Valliae altissima voluptatis causa ascendunt, fere semper frigore torpent. Febris tamen hoc modo, quantum discere potui, nunquam movetur, quam frigus in homines hujusmodi, utpote qui semper defatigatione debilitentur, vi insolita agere poni potest. Quinetiam frigus morbos plerumque movere non posse, medicus nostri saeculi doctus et expertus contendit, cujus opinionem summa cum voluptate cito: ‘If we inquire
‘into the arguments in favour of this notion, we shall
‘hardly find any others than the random conjectures of
‘the sick about the cause of their illness. And again, I
‘hardly know a disease, of which, at different times, I
‘have not been told that it was occasioned by lying in a
‘damp bed, or by sitting in a wet room; yet I do not
‘know any one that will certainly be produced by these
B ‘causes,

† Vide Cook’s voyages by Hawkesworth, tom. 2. p. 46.

‘ causes, and people frequently expose themselves to such
 ‘ causes without suffering any ill effects.†’

Quinetiam defatigatio febrem excitare insimulatur ; sed haec ad eam movendam non melius, quam frigus, accommodari videtur. Namque hic morbus rusticos, qui summae lassitudini obijciuntur, raro infestat, dum urbes ampliores, carceres, et nosocomia tenentes, qui a potestate hujusmodi fere semper immunes sunt, eo gravissime colluctantur. Venatores, qui diem totum in leporibus vel vulpibus persequendis et exagitandis consumunt, vel puellae lascivientes, quae semet saltationi spatium per nocturnum totas dedunt, harum oblectationum, in febrem incidendo, poenas rarissime luunt.

Insuper, cibus potusve nimius et Venus immodica febrem movere dicuntur. Huic vero opinioni fundamenta hoc plane subruit, quod pauperculi, quos res angusta domi parce duriterque vivere cogat, febribus multo magis, quam opulentiores, pateri consueverunt. Lubens concedo, causas hujusmodi languorem functionum animalium et debilitatem facere, quae febrim quidem comitantur. Hanc vero
 haec

† Ill. Heberden in Act. Coll. Med. Londin. tom. 2.

haec signa, utpote quae affectus ventriculi tantum fugaces sint, minime constituunt. Et quicumque ea febrim vel tardam vel citatiorem appellant, ii sermone communi miserum in modum abutuntur; namque ne minima quidem ea inter et febrem similitudo intercedit.

Affectibus animi nimis praesertim iis, qui eum contristant, et aliis potestatibus debilitantibus febris non raro fuit relata. Et si auctores consulamus, eos numerosa huiusmodi exempla memoriae prodidisse reperiemus. Verba unius e sagacissimis et diligentissimis, quos nostrum saeculum viderit, observatoribus medicis liceat mutuari: 'Cum experientiam hac in re saepe fallacem, et medicos plerosque imitatorum servum pecus fuisse noverim, dubitare cogor †.' Medicos in hoc et in multis aliis exemplis analogiae falsae nimis esse confisos, et inde quae naturae adversantur deduxisse, mihi persuasum est. Hoc cum summa fiducia assevero, quod exempla intermittentium saepius vidi, quarum accuratissime examinatorum nullae aliae causae probabiles reperiri potuerunt. Neminem potest latere, recentissimos optimosque scriptores febres continuas et intermittentes confudisse, idque sine ulla ratione gravi, quae mihi morbi acque diversi, ac qui-

libet

† Culleni syn. nosol. meth.

libet duo in tota nosologia, esse videntur ; quia alter semper contagione vulgatur, dum alter eâ ratione nunquam diffunditur. Hic silentio non praetereundum videtur unum auctorem, qui saeculo superiore floruerit, pestem a metu solo oriri ponere ; sed magnopere fuisse deceptum, demonstratu minime difficile. Namque Mahomedani,

‘ quos ille timorum

‘ Maximus haud urget, lethi metus,’

ea catervatim rapiuntur ; dum Christiani eandem regionem tenentes semet domibus continendo, commerciumque cum infectis fugiendo magna ex parte illaesi evadunt †. Idem autem ratiocinium intra certos saltem limites de febre adhiberi potest ; quoniam analogia aequè evidens inter hos morbos, ac inter plerosque alios, intercedit. Analogia vero, utpote quae semper dux fallax sit, relicta, febrem saepe ibi facire, ubi nullae hujuscemodi causae suspectae haberi possunt, et has, contra, corpori non raro applicari, nullumque effectum edere, novimus.

Hippocrates, ille pater medicinae venerandus, et Sydenhamus, candore et sagacitate ex aquo spectabilis, et alii

† Timoni and Mackenzie's accounts of the plague at Constantinople, Phil. Trans.

alii etiam medici vestigiis eorum insistentes, aliquam status atmosphaerae mutationem generalem pro causa febrium epidemiarum habuerunt. Medicina nondum longe progressa, haec conjectura probabilis videri poterat; sed non ei, quod inveteravit, assentiendum, praesertim cum hodie tot fuerunt notata, quae eam ad phaenomena explicanda minime sufficere testantur. Quomodo enim potest exponere, cur certum oppidum inficiatur, dum contagione vacat tota vicinia? Quomodo, cur una domus in toto oppido febre infestetur, vel cur tantam stragem in nonnullis classium numerosarum navibus edat, dum multo plures contagionem ex toto effugiunt †? Cur pestis nunquam adhuc apud Indos Orientales semet ostendit, si calor et humiditas morbos contagiosos possunt generare? ‡.

Unum adhuc, quantum ad miasmata palustria attinet, notandum superest. Haec aequae facile continuas, ac intermittentes, movere posse, existimant medici non pauci. Hic error autem, me iudice, hinc proficisci videtur, quod et febres continuas et intermittentes, nonnullis in exemplis, eodem in loco epidemice grassatae fuerunt. Supra posui, hosce morbos a se invicem ex toto, me iudice, differre

† Lind on fevers, passim: Pringle's obs.

‡ Bontius de med. Ind.

ferre videri, et, cur in hanc sententiam concesserim, rationes reddidi. Minime ignoro, multos existimare has in illas abusu medicamentorum posse mutari. Magis vero rationi consentaneum esse videtur putare, intermittente laborantem aequè actioni contagionis febrilis, ac alium scorbuto scrophulave conflctantem, patere †. Nemo quod scorbutus actione contagionis levatur, eum in febrem converti concludit ‡. Cur igitur hoc in intermittentibus incidere credimus? Facile possum explicare, cur contagio, dum ejus actio manet, paroxysmos intermittentium levet vel depellat, qui, postquam febris levata est vel decessit, constanter repetere solent.

Primarium in philosophia principium est causas sine ulla necessitate nunquam multiplicare, et nunquam plures quaerere, cum una omnia, quae eduntur, phaenomena exponit. Igitur, si una potestas nociva queat reperiri, quam febrem plerisque in exemplis excitare haud dubie monstrare possumus, ea omnes alias causas, saltem dubias

et

† Hujus exemplum, hyeme superiore, in nosocomio Edinensi viderunt et Doctus Gregorius et medicinae studiosi.

‡ Ill. Lind aliique medici febrem, dum adest, scorbutum levare dicunt. Vide appendix to Lind's treatise on the scurvy.

et fictas, removebit, et ab imis fundamentis evertet. Quinetiam, cum causa potestasve hujusmodi agere possit, dum corpus eodem tempore nonnullis eorum, quorum mentio fuit facta, objicitur, nonne generali naturae simplicitati accommodatius est ponere, ea casu potius incidere vel adesse, quam febrem per se et sola movere?

Hanc potestatem causamve meum est investigare, quod viribus magnopere diffidens suscipio. De successu, quo hoc faciam, judicet lector. Haec autem potestas nociva est contagio specifica, cujus characterem sequentem in medium proferendum putavi: ‘Potestas, a corporibus hominum morbo laborantium proficiscens, quae sanis applicata similem morbum progignit, quaeque apud medicos contagio appellatur †.’ Si verbum *morbis* in *febrem continuam* vertamus, hic character generalis argumento, quod exequi decrevimus, circumscribetur. Hunc characterem parum perfectum esse satis scio, quoniam actionem fomitem non comprehendit; unde multis in exemplis hic morbus ortus fuisse videtur. Res ita sese habeat; apud auctores vero meliorem non offendi, et res, quae super hoc argumento ad notitiam mortalium adhuc pervenerunt, veras meliorem sufficere non posse dicere non dubito.

† Culleni prael. pract.

bito. Conveniet forſitan, hoc in exemplo, botanicos ſyſtematicos imitari, qui eà, quae character quilibet generalis, non comprehendit, per ſe enumerare conſuerunt. Idem me iudice, facere debent noſologi; pauci enim morbi tam accurate definiuntur, ut exceptiones quotidianas non habeant.

Hiſce propoſitis, proximum eſt ut haec argumenta conſideremus, quae talem cauſam exiſtere, et ſtragem illam horrendam, quam febris ſaepe edidit, facere ſolere, demonſtrare videntur.

Si febris a contagione, ut modo definita, oriatur, ſequelae, mox commemorandae, ſeſe oſtendent.

1. Febris potiſſimum et graviſſime, aliis ei faventibus, has regiones infeſtabit, ubi, ob ignorantiam religionemve invaleſcentem, ſummum ſanis cum infectis commercium intercedit, vel non diligentia idonea vitatur.

2. In omni regione, in eam populi partem graviſſime ſaeviet, qui ſemet invicem frequentiffime inviſunt, vel, ob naturam operum in quibus occupari ſolent, magnis numeris colliguntur, et diutiſſime una manent.

3. Hic

3. Hic morbus rapidissime sese diffundet in omnibus locis, ubi magnae turbae conveniunt, vel ubi multi limitibus angustis continentur, adeo ut commercium mutuum frequens et inevitabile fiat.

4. Si quaelibet regio mediterranea, vel si quaelibet insula vel classis navium numerosa hoc morbo in tempus diuturnum caruerit, et si febris postea invaserit, a fonte contagionis, si ortus ejus accurate et diligenter investigatur, profluere plane reperietur.

Proximum autem est ut, utrum ea, quae proposuerimus, iis, quae a multis fideliter fuerunt notata, necne, congruant, examinemus. Hinc, ni admodum fallor, quam vera sint clare et evidenter apparebit.

Hoc ad fidem primae propositioni conciliandam solum sufficere videtur, quod febris regiones, quas tenent Mahomedani, saepissime infestat, plurimosque eorum rapit, dum aliis, quorum fides et religio diversae, omnino parcat †. Rem ita sese habere testantur omnes scriptores, qui Turcas inviserunt. Hoc haud dubie incidit, quod certos limites vitae humanae, ultra quos nequit prodire, a Deo

C

prae-scriptos

† Vide Phil. Transf. 364. Alpin. de med. Egypt.

praescriptos et destinatos esse, sibi persuasum habent; igitur omnes, quibus contagio possit vitari, rationes negligunt et contemnunt. Nec haec strages, quam febris apud Mahomedanos edere solet, horrenda ulli aëris conditioni vitatae, vel alicui hoc genus causae, tribui potest, quod alii, qui vitam in iisdem regionibus degunt, morbo haudquaquam ex aequo patent †. Insuper, auctores, quibus summa fides haberi debet, Ægyptum, quamvis hodie tot mortalium millibus perniciofa, olim insigniter salubrem esse memoriae prodiderunt ‡.

Quinetiam propositio secunda ab auctoribus, qui fidem haud dubie merentur, vera esse, satis clare monstratur. Commercia arctiora parumque idonea plebeiis cum hominibus sui generis frequentius, et sanitate et morbo subsistat, intercedunt, quam loco honestissimo natis cum hominibus sui ordinis. Illos autem in febrim saepius, quam hos, incidere sequentia satis superque demonstrant; quod nosocomia pauperculis febre labrantibus plus satis implentur, dum medicinam eodem in oppido facientes ne unum quidem e nobilibus et opulentis eadem insectari norunt; quod milites gregarii catervatim exstinguuntur, dum

† Vide Pringle's obs. p. 3. c. 7.

‡ Alpinus.

dum praefecti morbum omnino effugiunt †; quodque focii navales infimi generis in navibus prius rapi consueverunt ‡. Hanc propositionem igitur haec et similia, quae facile possent proferri, satis firmant.

Quantum tertiam propositionem spectat, ea et universo consensu et observationibus, quae et numerosae sunt et negari nequeunt, suffulcitur, pleneque probatur. Quod febris in urbibus magnis, arctioribus, incolisque abundantibus, in nosocomiis, ubi aegroti nimis multi decumbunt, in navibus, in castris et carceribus, funeste frequenterque grassatur, et longe lateque diffunditur, adeo omnibus notum est, ut nullius, quod rem ita sese habere testetur, documenti indigeat. Pernicies atrocissima, quam febris in navigiis, quae ad milites transvehendos destinantur, ubi plus dimidio non raro consumitur, saepe facit, idem evidentius validiusque, si fieri potest, confirmat. Hoc verum tam saepe ab omni scriptore, qui hoc argumentum attigit, fuit repetitum, ut neminem, qui medicinam labris primoribus gustavit, possit latere ||.

Quantum

† Dr. Monro obs. p. 2. c. 1. § 3.—c. 2. § 6.

‡ Lind on fevers.

|| Vide Lindi, Pringelii, Homii, Monroii, Cullenii, Huxhami, Jaenii, &c. &c. opera tam frequenter citata.

Quantum quartam propositionem spectat, ea, nisi admodum fallor, omnem dubitationem tollet, et contagionem, si ullo modo subesse possit probari, existere haud dubie demonstrabit. Multa ex omni scriptore, qui hanc materiam executus est, facillime possent citari; sed pleraque eorum silentio praetereunda duco, et ad ea, quae clarissimi, Pringelius nempe et Lindus, tradiderunt, consideranda progredior. E dissertatiunculis Lindi de febre et contagione abunde constat, unum aegrotantem in classem totam febrem malignam non raro diffudisse, cujus exemplum sequens memoriae proditur. Classis Anglica prope Spithead in anchoris stans febre funesta et gravissima repente correpta est, quae semet universam per classem rapidissime diffudit, magnumque fociorum navalium numerum consumpsit. Morbo tam subito invadente, nullaque ejus causa apparente, in originem ejus accurate et diligenter inquisitum. Tandem compertum est morbum fuisse profectum a duobus nautis Anglicis, navigio Belgico ab Indis Orientalibus nuper reversis, qui rogatu sua classem in Anglicam fuerant recepti, et contagionem secum adduxerant. Cum omnia, quae eveniant, mari quam terra accurate notare facilius sit, contagionem illic fere semper, hic rarius, investigari posse reperimus. Exemplum vero non desunt, ubi origo febris epidemicae et progressus

progressus terra accurate et certo fuerunt indagata. Hoc exemplum subsequens probat et illustrat, quod in observationibus Pringelianis de morbis exercitus reperiundum. Cum copiae Britannicae, quae curae hujusce viri illustris, ut medici primarii, fuerunt demandatae, stipendium apud Scotos facerent, per partem expeditionis priorem ab omni morbo epidemico liberae manserunt. Postquam vero Innernessae aliquamdiu fuerant, febris funesta milites exercere insperato incepit. Hoc attonitus, in causam ejus diligenter et sedulo inquisivit, non dubitans se aliquam evidentem, nec deceptus est, reperturum. Namque plane apparebat, contagionem in Scotiam a quibusdam perfugis fuisse invecsam, qui in carceres Londinenses fuerant inclusi, et inde, ut judicio militari subjicerentur, Innernessam adducti. Morbum hinc, et a nulla omnino status aërii mutatione, profluxisse hoc testabatur, quod nulli, nisi quibus commercium cum aegrotis intercessit, inficiebantur. Iterum, in expeditione Germanica, ab eodem auctore descripta, unum nosocomium febre, dum duo alia non longe distantia ea ex toto caruerunt, laborare reperimus. Cum vero aegrotantes omnium trium nosocomiorum remoti sunt, et in unum commune vel generale inclusi, incolae duorum, quae prius illaesa evaserant, febre protinus

correcti

correpti sunt, et numerum aequè magnum, pro rata parte amiserunt.

Ex omnibus hisce observationibus una collatis et accurate consideratis talem causam, qualem supra definivi, existere, et fontem febris continuæ communem esse, tutò concludere, licet. Insuper vero, omnes alias causas vel hypotheticas et fictas, vel dubias saltem, esse ante demonstravi. Hinc admodum probabile esse videtur, si non omnino certum est, ‘ contagionem febris continuæ causam solam esse et universam.’

Hic forsitan consistere, quam ulterius, sed parum certo, progredi conari prudentius foret, et forsitan addi potest, nihil amplius scitu necessarium esse; namque, quo tutus adversus febres efficiaris, hanc potestatem nocivam effugas tantum necesse est. Medici vero sibimet in conjecturis de dotibus modisque contagionis diversis, quae paulo altius in ordine causarum persequi conati sunt, indulserunt. Exemplum autem eorum, utpote qui natura theorias excogitandi et persequendi forsitan cupidior sim, non imitari non possum; et paucula igitur super hoc argumento perquam obscuro proferre aggredior. Hoc novitate
rei

rei potius, quam spe successus prosperi magna, inductus facio.

In originem contagionis febrilis primum omnium inquiram, quod in primis arduum et difficile esse minime ignoro. Nullum auctorem novi, qui hanc prospere investigavit. Vulgo existimatur, quo plerique medicorum ex toto contenti esse videntur, contagionem febrilem a putredine, et non aliunde, oriri †. Quanquam medici hoc modo de principio suo universo consentiunt, in hoc uno tamen magnopere differunt, quod alii substantiam quamlibet putridam contagionem progenerare valere contendunt, dum alii non minus spectabiles hanc potestatem effluviis, quae a corpore humano solo oriuntur, et quod loco arctiore continentur, vitiatis et corruptis, circumscribunt ‡. Utrum accurata naturae observatio et caute inde deducta uni alterive harum opinionum faveant, proximum est ut consideremus.

Omnia putrida contagionem generare non posse probare, nec multum ingenii, nec magnam rerum medicarum notitiam

† Pringle's Obs. p. 3. c. 6. § 6. Monro's Obs. p. 4. c. 1. § 1.

Paracelsus de Peste, c. 3. Forestus Obs. L6 4 § 27.

‡ Vide Cullen's First Lines, (LXXXIII.)

notitiam desiderat. Opinioni plurima adverfantur exempla, et ea etiam, ubi vix ullus fallaciae locus esse potest. Primum omnium, compertum habemus, quodlibet corporis membrum gangraena corripì posse, nulla febre, saltem continua, superveniente. Iterum, anatomici cadavera putrida frequenter incidunt; sed, quantum potui discere, nunquam contagione tentantur. Denique, qui in brutis animantibus mactandis, in coriis eorundem et intestinis ovinis in varios usus parandis, et in oleo balaenarum coquendo occupantur, et vitam igitur non tantum inter putrescentia, sed inter putrida etiam effluvia, ex toto confundunt, valetudine commodiore, quam plerique qui artes mechanicas exercent, ut a fide dignissimis accepi, fruuntur. Huic conclusioni assentitur celebris ille Boerhaavii discipulus et commentator. Verba ejus transcribenda curavi:

‘ Illi, qui coria animalium ad varios usus parant, et illi,
 ‘ qui gluten ex animalium partibus conficiunt, perpetuo
 ‘ inspirant aërem putridis exhalationibus inquinatum, et
 ‘ tamen satis sani vivunt. Foetor autem tantus est in his
 ‘ locis, ubi talia opificia peraguntur, ut vel transeuntes
 ‘ offendat. Immo observatum fuit, aërem putridis efflu-
 ‘ viis repletum fuisse pestis remedium †.’

Insuper

† Ill. Baron Van Swieten comment. in Boerhaavi aphor. 1408.

Insuper, complures nationes, quales sunt incolae promontorii Bonae Spei apud Africanos, intestina animalium putrida non tantum edunt, sed pro cibo gratissimo habent, quod hypothefin putredinis omnino refellit. Febres denique tempore hyemali saepe epidemice grassantur, cum putredo tardissime pergit, et caloribus aestivis intensis, qui putredinem adaugerent, saepe subito, ut prosper Alpinus olim notavit, depelluntur. Haec autem argumenta doctrinam putredinis ex toto hypotheticam esse, et vix in ullo exemplo observationibus justis et idoneis suffulciri probant.

Utrum contagio ab effluviis humanis necne possit generari, quae diu retenta et putrida reddita fuerunt, quaestio in primis difficilis est, et multum ratiocinii subtilis recipere potest, quod res super hoc ipso argumento memoriae traditae admodum dubiae esse videntur; quod monet ut omnia inde cautus deducam, et, si opiniones aliorum scriptorum libere et audacter examinabo, me aliqua ex parte excusatum habebit.

Hujus opinionis defendendae multa proferuntur; hinc potissimum deducta, quod febris subitam improvissamque stragem carceribus, navibus, nosocomiis, aliisque locis,

ubi plurimi mortalium intra limites angustos coarctantur, frequenter edit, quod vim gravitatemque insolitas breviter sibi acquirit. Huic consilio accommodatur quod sequitur, ab accurato illo historico Camdeno commemoratum.

‘ Iisdem diebus,’ inquit ille, ‘ dum iudices ad affisas Oxoniae federent, et Roulandus Jenkins procacis linguae bibliopola de probrosis in principem verbis in iudicium vocaretur; venenoso et pestilenti halitu, sive ex pedore incarcerationum, sive ex solo, ita correpti plerique omnes qui aderant, ut intra quadraginta plus minus dies fere singuli, praeter mulieres et pueros, obierint, nec contagione alii tacti. Inter hos fuere viri graves et juris scientia clarissimi et jurati, quos vocant, fere omnes et alii plus minus trecenti †.’

Quo lectorem non amplius defatigem, nulla alia exempla singularia citabo, praesertim cum apud auctores tam communia sint, ut neminem possint fugere; sed eum ad optimos auctores ad finem hujusce paginae memoratos relegabo ‡. Exempla hoc genus theoriam antecedentem

aliqua

† Camdeni Annal. Elizabethae, ann. 1577, ad pag. 271.

‡ Bacon. hist. natural. § 814. De Haen ratio medendi. de nos. vin. vol. 3. cap. II. § 2. No. 3. ad p. 245. et seq. Huxham de febribus,

aliqua ex parte propugnare videntur; omnem tamen dubitationem minime tollunt, quod *judicium difficile* et *observatio fallax* nullibi, quam hic, evidentius semet ostendunt, quod ratiocinio subsequente probare conabor. Cum febris omni tempore hac in regione sporadice grassetur, et semet, ut supra comprehendi, contagione a corporibus aliis ad alia vulget, minime mirandum est, si in loca, ubi plurimi convenerunt, sese devehat, et inter eos rapide diffundatur, quod sequelam naturae ejus contagiosae necessariam esse ante monstravi. Ubicunque magnus mortalium numerus colligitur, aliquem eorum hoc morbo laboraturum esse probabile, et a plerisque hodie convalescentes aliis contagionem posse impertiri conceditur. Hoc igitur cur in aliquam regionem locumve tam facile et toties invehatur exponit. Aliam forsitan postea causam, praeter contactum in hisce exemplis, cur tanta rapiditate in carceribus et similibus diffundatur, potero proferre. Cum historiam aliorum morborum a contagione pendentium consideramus, conjecturas, quas fecimus, firmari reperimus. Pestis aequae subito apud Ægyptum, ac febres apud nos, saepe invadit,

febris, cap. 5. § 8. Pringle's observat. part 3. chap. 7. § 5. Lind's papers on fevers and infections passim. Monro on the dis. of milit. hosp. p. 4. 5. &c. Cullen's First Lines (LXXXII), and manuscript lectures.

invadit, nec possunt incolae, multis in casibus, unde contagio fuerit orta comperire. Hic morbus horrendus verò ab Europa relegatus contagionem fontem ejus unicuique esse haud dubie probat. Quinetiam hydrophobiam, variolam, rubcolam, et catarrhum contagiosum, aliosque morbos quoque contagiosos regiones invadere, ubi non ante incomplures annos apparuerunt, et ubi contagio nequit investigari, videmus; pauci tamen hodie hos morbos sine contagio recenti regenerari contendere audebunt. Rursus, si contagio febrilis ab effluviis solis, quae locis contractioribus continentur, posset generari, focios navales singularium navium, quae longum cursum peragunt, si tempestatibus objiciantur, aequè frequenter feбри, ac scorbuto, raptum iri, haud dubie sequeretur. Historia tamen hoc rarius incidere testatur. Quinetiam milites et nautae, qui bello capiuntur, cum postea sunt commutandi, in navigiis coarctantur, ubi complures eorum centuriae locis admodum arctis continentur. Ibi aër stagnat, vitatur, et effluviis retentis oneratus admodum putridus evadit. Hoc praesertim incidere consuevit, si diu mari ventos per contrarios detineantur, et si, ob tempestates quae faeviunt, infra manere cogantur, nec foris inambulare possint. In his exemplis tamen febris rarius accedere consuevit. Nihil amplius vero ex omnibus, quae scriptores super hoc argumentum

gumento tradiderunt, concludi jure posse, affirmare non dubito, praeterquam quod febris in loca hujusmodi admissa semet admodum rapide et funeste diffundit. Denique, scriptores ipsi, qui hanc hypothesein excogitarunt, res veras suppeditaverunt, quae ad eam funditus extendam sufficiunt. Ad eos ipsos igitur provocemus. Quo anno Pringelius exercitum in Scotia curabat, is, ut supra posui, Innernessae manebat, et non minus 270 aegrotis in horreis, ubi byne solebat confici, decumbebant. Praeterea adjicit, exiguitatem oppidi, carceres captivis impletos, quorum plurimi vulnerati, turbas et immunditiam loci, ubi mercatus exercitus fuit, et statum aëris morbidum, a variola rubeolaque eo tempore epidemice grassantibus, ortum, conjuncta, febrem perquam malignam esse minitata. Nulla vero febris omnino sese ostendit, quamdiu militibus nihil commercii cum infectis intercessit. Caeterum, perfugae non citius contagionem in oppidum a carceribus Londinensibus invexerunt, quam ducenti militum intra decem dies correpti sunt.

In scriptis accuratissimi Lindi quaedam minus etiamnum dubia offendimus. Unum alterumve consilio nostro satis inserviet †.

Navis

† Vide papers on fever and infection.

Navis bellica regia, quae Panther appellatur, ab Indis Occidentalibus rediens, inter cursum peragendum, quadraginta focios navales amisit, et nonaginta scorbuto laborantes in valetudinario navis constanter habuit, cui et foramina parietum et ventilatores defuerunt. Unde aëritas tam nocivus et intolerandus evasit, ut eum vix inspirare, nedum in eo multa minuta potuerit manere chirurgus. Nihilominus vero e centum aegrotis, qui a nave ad nosocomium Hasslariense sunt missi, ne unus quidem febre correptus est, quod vix incidere potuisset, si humana effluvia retentione et putredine contagiosa evaderent. Quinetiam, idem ab alio, quod idem auctor memoriae tradiderit, plane deduci potest. Quae navis longa Magnanime vocatur, ea septingentos focios navales, quorum multi vulnerati, gerebat, et mari septemdecim hebdomadas, quarum per quatuor procellae et tempestates saeviebant foedissimae, jactabatur. Hanc ob causam, maximus nautarum numerus subter tabulata arctissime clausa continebatur, adeo ut eorum effluvia magna abundantia non accumulari non potuerint. Nulla tamen febris orta est.

His adjici potest, quod contagio, quae classes numerosas frequenter invadit, eandem regenerari minime probat,

quod

quod naves littora vicina, unde contagium in eas invehi periclitatur, saepe et libere invifunt.

Hoc modo ostendere fum cónatus, contagionem a putredine generali, vel ullo modo ejus fingulari, oriri non poffe. Fortaffe vero, qua ratione, aut unde in noſtrum terrarum orbem pervenerit, rogabitur? Refpondeo, Opificem rerum omnipotentem et ſapientem originem ejus tenebris inacceſſis obtexiſſe. Si nullus medicus adhuc compertus eſt, qua ratione peſtis, totaque morborum eiſimilium cohors, in genus humanum fuerint inveſtae, tyronem pudere non debet, vires ingenii fui ad originem contagionis detegendam haudquaquam ſufficere, et acumen, ſi quod habet, ſuum ex toto fugere, plane ingenueque confiteri. Eſt ultra quod in inveſtigationibus phyſicis progredi nequis, et quo longius cauſas perſequi vis, eo magis erroribus implicari periclitaris. Si medici cauſam hujusmodi exiſtere ſciant, fat eſt. Non opus, ut plus diſcere anxii et ſoliciti laborent. Haec mihi vel ab ortu mundi, vel ſaltem ante aſtorum annales, generata fuiſſe videtur.

Si opinio noſtra de origine contagionis febrilis vera fit, id eſt, ſi a prima hominis origine uſque extiterit, haec, quac

quae summi momenti sunt, inde deducere licet, non difficilius esse hodie febrem quasi in exilium mittere aut relegare, quam pestem olim ex Europa expellere, et nosocomia navesque, quotcunque in ea fuerint, condensati, si infecti non recipiantur, a febre libera et immunia posse conservari. Quod vix, si contagio per causas supra positas possit regenerari, sperandum. Minime quidem negandum, aëra turbis nimis locis in arctioribus vitiatum commerciumque mortalium frequentius eam diffundere.

Proximum est ut modum, quo contagio diffundatur, considerem. Tria tantum sunt, quae medici adhuc norunt, quae hoc praestare videntur, aër, contactus eorum qui morbis contagiosis laborant, et fomites.

1. *Aër*.—Utrum aër purus necne contagionem, quae actiuosa est, devehere possit, nondum compertum. Probabile autem est, hoc praestare non posse; quoniam febris continua, cum sporadice grassatur, homines tantum tardissime invadit, quodque, cum contagio febrilis est maxime potens et maligna, aër corruptus et vitiatus limitibus admodum angustis continetur, ut exemplum pestis evidenter, et hoc evidentius etiamnum testantur, quod unum nosocomii cubiculum aegrotantibus, qui febre colluctantur,

saepe

saepe confertur, dum reliqua ea ex toto carent. Immo, aegroti eodem in cubiculo decumbentes saepe alios non inficiunt. Aër purus igitur vix, si unquam, contagionem secum devehit; immo, ulterius progredi-
ar, et, contra, antidotum illius viri efficacissimum esse videri, et satis magna quantitate applicatum id ex toto extinguere, affirmabo. Hoc saeculi praesentis experientia satis probat, et auctores hodie attentionem suam in statum hujusce fluidi vitalis magis magisque convertere incipiunt. Aëra purum et minime inquinatum ad contagionem diffundendam aliquid conferre negato, an idem de omnibus ejus formis modisque asserere possumus? Nequaquam, uti opinor. Namque, quando-
cunque aër multum corrumpitur, contagio rapidissime spargitur, ut effectus ejus perniciosissimi in nosocomiis, navibus, &c. plane testantur. Ille acutus et indefessus philosophus Dr Priestleius, ostendit aërem locis in confertis phlogisto onerari et ita mutari. Nonne igitur aër hoc modo corruptus est medium commune, quo contagio ab uno homine ad alium defertur? Res circumstantes et loca, in quibus virus celerrime diffunditur, conjecturae hujusmodi favere videntur, et rationes ei occurrendi efficacissimae eandem maxime probabilem efficiunt.

2. *Contactus infectorum.*—Nunc adeo notum est, contactum revera aegrotantium et convalescentium forsitan hunc morbum ab aliis ad alia corpora vulgare, ut omnino superfluum foret ulla ejus exempla singularia proferre. Caeterum, silentio non praetereundum est, hoc non saepe incidere posse, nisi contagio aliis modis supra comprehensis eodem tempore corpori quoque applicetur.

3. *Fomites.*—Analogia viri exanthematici admodum probabile reddit, febrile per fomites cum corporibus humanis quoque posse communicari, quem terminum technicum, si ita loqui liceat, medici omnis substantiae inanitatae, hoc similive veneno contagioso imbutae, enunciandae causa adhibuerunt. Multa a quibusdam notata hanc conjecturam firmare videntur; minime tamen negandum, hanc rem aliqua ex parte esse ambiguum, et multa ei objici posse. Etenim, si febris per fomites vulgatur, non facile intellectu est, quomodo ullus e familia intactus possit effugere, cum aliquis febre corripitur. Quinetiam planum perspicuumque esse videtur, si haec doctrina vera foret, febrem limitibus angustis, quibus continetur, non circumscriptum iri; sed haecenus analogia exanthematicum admodum imperfecta esse videtur, et haec cum febre vix possunt conferri.

Conjecturas

Conjecturas paucas pathologicas de actione contagionis febrilis, postquam corpori vivo fuit admota, proponere nunc aggrediemur. Ab iis, qui theoriis medicis multum oblectantur, utrum contagio vim sedantem stimulantemve habeat acriter fuit certatum, et adhuc sub judice lis est. Qui utrique opinioni favent, ii ratiocinio satis verisimili utuntur, et ad res veras, ut eas appellent, provocant.

Qui ad opinionem priorem sunt proniores, ii contendunt ; 1. Contagionem a causa putrescente oriri ; 2. Ortui ejus favere ea, quae putredinem accelerant et promovent ; 3. Facere ut humores animales putrescant ; 4. Plus minusve debilitatis in corpore constanter prognerare ; 5. Alia stimulantia febrem non excitare ; et, denique, licet stimulantia febrem movere concedas, neminem tamen hucusque phaenomena morbi, praesertim debilitatem et frigus, inde deducere fuisse conatum †.

Alibi, quantum in memet fuit, probavi, contagionem a putredine non proficisci. Si hoc cum successu prospero fecerim, duo argumenta primo memorata nihil ponderis omnino habebunt. Quod res subsequens magis etiamnum confirmat, aëra nempe phlogisto oneratum progressum

† Cullen's First Lines, (LXXIX.—LXXXVIII.)

sum putredinis retardare, dum contagionem longius latiusque diffundere videtur. Tertium argumentum silentio praetereo quoniam nondum probari potest. Hoc addi potest, si analogia contagionem inter et putridam materiam probaretur quomodo hypothesein suffulciret? Namque, quatenus philosophia chemica putrida per analysin examinavit, ea naturam stimulantem habere licet affirmare. Quarto argumentum respondeo, quanquam debilitatem febrem antecedere, commitari, et subsequi facile confiteor; eam tamen ad hanc opinionem sustentandam parum conferre contendo. Et enim ‘vires imminutae’ plerisque, ‘functiones laesae’ omnes morbos acutos graviores comitantur. Qui pneumonia conflictatur, vix est validior, quam qui typho laborat. Debilitatem febricitantium plene, me iudice, explicat perturbatio quam corpori intulit potestas nociva, convalescentium laxitas solidorum defectum nutrimenti excipiens. Nonne illam conjecturam confirmat languor, quem aliquis, cibo, praesertim stimulante, liberaliter sumpto, sentire consuevit? Duo postrema argumenta, quae hanc doctrinam suffulcire ponuntur, regeri possunt, quoniam nemo haec ostendit sedantia febrem posse movere; nec, si hoc praestare valere concederentur, phaenomena ejus rite exponerent.

Potestatem

Potestatem stimulantem contagionis, contra, sustentant argumenta aequae speciosa; quibus tamen non multo minus obijci potest. Qui in hanc sententiam eunt, ii contendunt pulsus arteriarum celeres in febribus actionem stimuli satis evidenter designare; quoniam hoc tam prope initium morbi incidit, ut vix ullo modo ab actione systematis oriri possit existimari; effectus plerarumque contagionum, ut exanthematicarum, topicos vim earum stimulantem haud dubie demonstrare, inflammationem enim et exulcerationem in partibus corporis, quibus admoventur, ut exemplum insitionis testatur, excitant, et glandulae lymphaticae partem inter, cui contagio applicatur, et massam sanguinis sitae, constanter tumescunt et inflammantur; alia stimulantia, ut calculos in ductibus felliferis, vel in renibus inhaerentes, multa signorum febrilium facere; gastritidem, quae morbus phlogisticus est, et evacuationibus copiosis tollitur, pleraque e signis febris propriis habere; phaenomena febris potestate huiusmodi optime explicari, et denique contagionem scorbuti, dysenteriae, intermittentibus, et nonnullis aliis morbis, magnam debilitatem habentibus, supervenientem omnia eorum signa, dum agere pergit, levare.

Huic doctrinae quoque, meo iudicio, multa obijci possunt, quae limites dissertatiunculis hujusmodi praescriptis exequi non sinunt. Cum vero argumenta speciosa pro quaestione qualibet, et contra eandem, possunt adduci, quorum neutra litem dirimunt, nihil de ea statuere conveniet, donec in futurum notanda plus luminis ei offuderint. Non multum forsitan medicinam facientis refert, utrum haec vel illa opinio invalescat. Non quidem compertum habeo, utrum disputatio necne in vocabulis technicis, quae adhibita fuerunt, potissimum vertatur; namque inter omnes consentitur, contagionem ad corpus perdendum et extinguendum plane evidenterque non parum conferre.

Hypothesi praecipua de actione contagionis breviter percursa, antequam hoc opusculum ad finem perduco, paucula de iis, quae homines ad febrem proclives efficiunt, dicere conveniet.

Multi medici admodum spectabiles existimant homines, nisi prius fuerint debilitati, vix contagioni patere. Si haec opinio candide examinetur, a theoria potius forsitan, quam a natura attente et fideliter notata, proficisci reperitur. Ex omnibus, quos eolverim, auctoribus longe alia
concludenda

concludenda puto. Caeterum res verae pro semetipsis loquantur.

1. Qui robusti sunt et aetate florent, annum decimum quartum inter et quadragesimum quintum, frequentius febre infestantur, quam admodum juvenes vel admodum aetate provecti †. Utri autem eorum magis debiles sint, non opus est ut indicem.

2. Qui valetudine commodissima fruuntur corripuntur, saltem aequae saepe ac illi qui aliquo alio morbo ante laborarunt.

3. Mortales temperamento adeo diversos, immo sibi invicem ex toto contrarios, febris invadit, ut admodum temerarium foret affirmare omnes debilitate laborare.

4. Qui nosocomia et carceres tenent, quique navibus vehuntur, ii frequenter hoc morbo, et spatio admodum brevi, ex toto fere consumuntur. Quis vero ostendere potest hos omnes ante fuisse debilitatos?

5. Hydrope laborantes, quem summa debilitas saepe comitatur,

† Vide Clark on fever. Home's Principia, p. 76.

comitatur, febre nunquam, quantum discere possum, corripuntur †.

6. Vulgus ei magis, quam loco honestiore nati, obijciuntur. Illi vero his plerumque valentiores.

7. Cum aegroti febre colluctantes interrogantur, omnes una voce fere confitentur, languorem et lassitudinem subito et eodem tempore, quo reliqua morbi signa, accessisse, et hoc plerumque, ad opus diurnum proficiscentibus, inde redeuntibus eodemve fungentibus, incidisse. Quod solum eos non admodum debiles esse ostendit.

Ex hisce omnibus concludere licet, feminia febrilia non in debilitate consistere, vel saltem corpus valens homines adversus eam tutos haudquaquam efficere. Hoc idem magis firmant vinum, cortex Peruvianus, et alia tonica, ei occurrendi causa, incassum adhibita. Habitus hydropicus solus ea caret, cujus causa non facile explicari potest. Hocne ab irritabilitate imminuta, vel ab actione lymphaticorum

† Utrum haec res adeo generalis, ut dixi, sit, dubitari potest; illi enim Gregorius mihi referebat exemplum, in quo hoc accidisse videbatur: Sed casus hic hydropicus a vitio locali hepatis, potius quam a diathesi quadam generali, pendere videbatur; igitur exceptio est unde nihil parumve debet concludi.

phaticorum diminuta hydropicis propria pendet? An virus, colluvie aquosa eo tempore redundante, adeo diluitur, ut in corpus iners redditum agere nequeat?

Ex propositis non difficile foret quaedam forsitan et ad morbum arcendum, et ad eundem medendum, utilia et necessaria deducere. Cum vero lectorem longitudine operis jam defatigaverim, et limites dissertationibus hoc genus destinatos excefferim, ulterius progredi vix audeo. Hoc tantum notabo, prophylaxin efficacem a contactu aegrotantium fugiendo, et non aliunde, sperandam, praefertim cum in loca, ubi aër vitiatus venenum potentius efficit, condensantur; et consilia medendi praecipua esse, applicatione aëris puri et recentis liberali et constante, ne contagio accumuletur cavere, et alia irritamenta, quae signa a contagione orta graviora reddere periclitantur, vitare. Quae hoc efficacissime praestant, ea satis fusc et accurate a plerisque scriptoribus practicis depinguntur; ad quos †, igitur, qui res hujuscemodi ignorant, relegendum oportet.

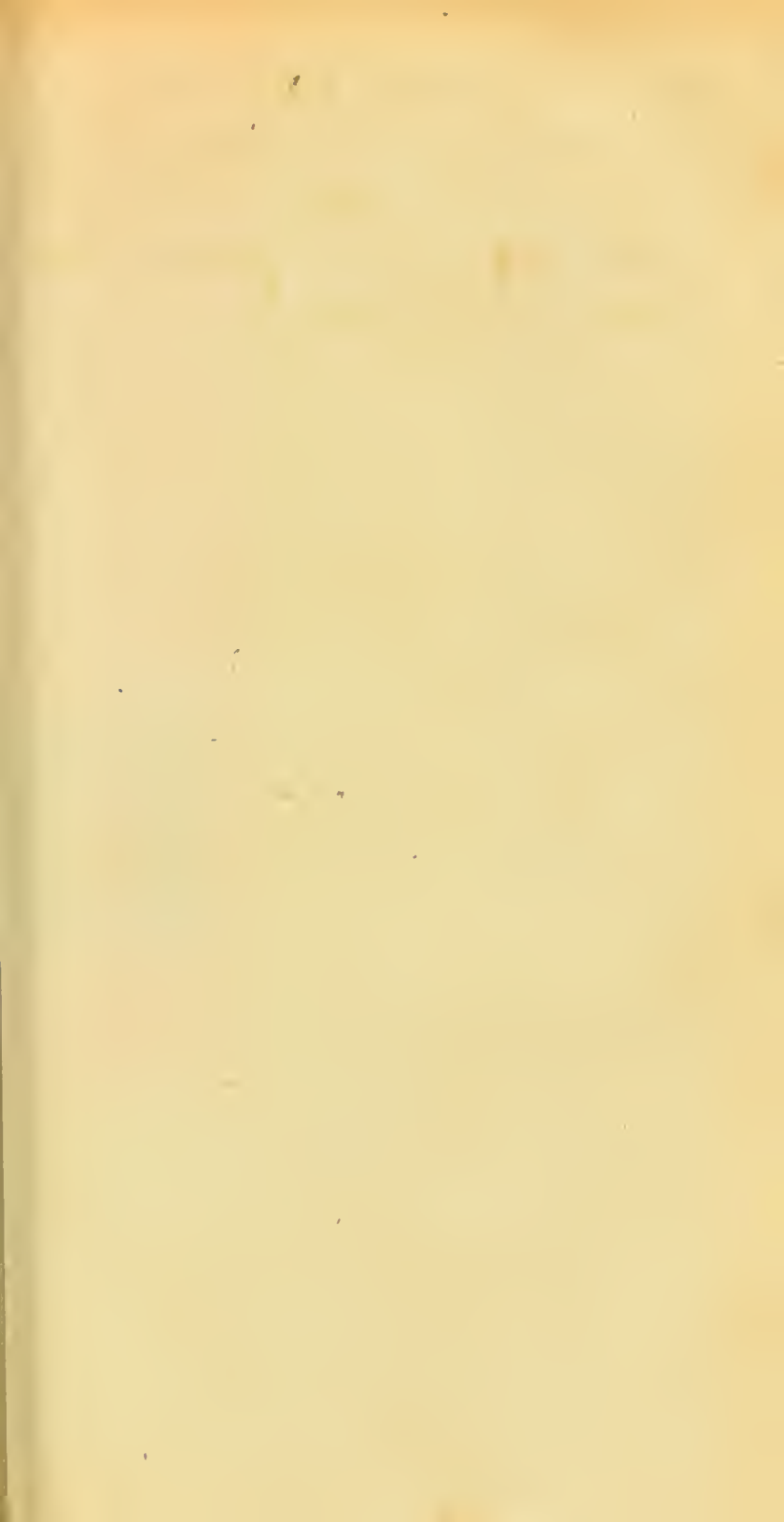
F

tet.

† Vide Primas Culleni Lineas, potissimum ubi de regimine antiphlogistico (CXXIX.) et ubi de causis putredinis evitandis (CCXXII.) differit. optimi De Haen Rat. Medendi, tom. 4. § 1.

tet. Quidnam ab aëre phlogisto orbato adhibito expectandum? An ulla, quae rationalis esse videatur, contagionem evacuandi via est, postquam corpori fuit admota, sed nullos adhuc effectus insignes edidit?

F I N I S.

ARROW GUTTERS
TITLE PAGE

10

11

12

5

13

14

6

15

16

17

7

18

19